

University of Groningen

ADHD

Bouwsema, G.

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

2006

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Bouwsema, G. (2006). *ADHD: Dat valt niet mee! Een onderzoek naar de invloed van sociale steun op het functioneren en de kwaliteit van leven bij volwassenen met ADHD.*

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Samenvatting

Dit onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van vragen van een aantal leden van de patiëntenvereniging voor volwassenen met ADHD ('Impuls'). In samenwerking met de Wetenschapswinkel Geneeskunde en Volksgezondheid van het UMCG is besloten onderzoek te gaan verrichten naar de invloed van sociale steun op het functioneren en de kwaliteit van leven bij volwassenen met ADHD.

In dit onderzoek wordt het functioneren en de kwaliteit van leven bij volwassenen met ADHD onderzocht aan de hand van het piramidale model van Spilker (1990). In dit model wordt de algemene kwaliteit van leven opgebouwd uit vier levensdomeinen welke bestaan uit diverse domeincomponenten.

Uit literatuuronderzoek blijkt dat ADHD bij volwassenen een negatieve impact heeft op meerdere gebieden van het functioneren en de kwaliteit van leven. In dit onderzoek zal onderzocht worden wat de kwaliteit van leven is bij volwassenen met ADHD en hoe zij functioneren op de vier domeinen van Spilker (1990): Fysiek domein, Sociaal domein, Economisch domein en Psychisch domein. Dit leidt tot de volgende onderzoeksvraag:

1. "Wat is het niveau van functioneren en de kwaliteit van leven bij volwassenen met ADHD, en hoe kunnen verschillen in functioneren en kwaliteit van leven worden verklaard?"

In dit onderzoek zal ook gekeken worden naar de relatieve bijdrage van de vier domeinen en/of componenten. Dit leidt tot de tweede onderzoeksvraag:

2. "In welke mate zijn de domeinen c.q. componenten van invloed op de kwaliteit van leven bij volwassenen met ADHD?"

De respondenten uit dit onderzoek zijn allen 18 jaar of ouder en officieel gediagnosticeerd met ADHD. De respondenten zijn verkregen door middel van zelfselectie via een oproep/mail waardoor zij mogelijk niet de 'gehele populatie' volwassenen met ADHD vertegenwoordigen. In totaal hebben 105 respondenten aan dit onderzoek mee gewerkt. Zij hebben elektronisch of via de telefoon een vragenlijst beantwoord. De vragenlijst bestaat onder andere uit de AAQoL (Adult ADHD Quality of Life-Scale). Deze Amerikaanse vragenlijst is ontwikkeld door Dr. Brod (2005) en is voor dit onderzoek vertaald in het Nederlands. De AAQoL bestaat uit vier subschalen: Levensproductiviteit, Relaties, Levensvisie en Psychisch welzijn. Deze subschalen zijn gebruikt om het functioneren van volwassenen met ADHD te meten. De vragenlijst voor volwassenen met ADHD is verder opgebouwd uit andere bestaande meetinstrumenten en eigen vragen.

De volwassenen met ADHD beoordelen hun kwaliteit van leven met een gemiddeld (rapport)cijfer van 6.8 (sd = 1.9). Dit cijfer ligt onder de 'golden standard' van Cummins (1995) waardoor kan worden geconcludeerd dat volwassenen met ADHD veel minder tevreden zijn met hun kwaliteit van leven in vergelijking met de gezonde bevolking. De volwassenen met ADHD beoordelen hun kwaliteit van leven ook lager in vergelijking met bijvoorbeeld epilepsiepatiënten (Suurmeijer e.a., 1998).

Verder blijkt uit dit onderzoek dat zowel het fysiek, sociaal, economisch en psychisch functioneren bij volwassenen met ADHD wordt beïnvloed door de ADHD-

symptomen. Driekwart van de volwassenen met ADHD heeft last van vermoeidheid en de volwassenen met ADHD ervaren veel problemen in de relatie en ontvangen meer negatieve sociale steun in vergelijking met de Nederlandse bevolking (Van Sonderen, 1992). De volwassenen met ADHD ervaren weinig dagelijkse emotionele steun en sociale omgang en hebben hier wel meer behoefte aan. Van de volwassenen met ADHD werkt 37% onder hun opleidingsniveau, en kan 40% niet rondkomen van hun inkomen. Verder wordt het economisch functioneren beïnvloed door het veelvuldig wisselen van werk (door conflicten en disfunctioneren). De volwassenen met ADHD hebben een verlaagd psychisch welzijn door onder andere vermoeidheid en sterk wisselende stemmingen.

Wanneer er bij een volwassene met ADHD sprake is van comorbiditeit en er meer ADHD-symptomen zijn, beoordelen zij hun kwaliteit van leven lager, hebben ze meer last van vermoeidheid en zijn ze vaker werkloos. Naarmate een volwassene meer ADHD-symptomen heeft is hij/zij minder tevreden over de ontvangen dagelijkse emotionele steun en zullen zij problemen hebben op het gebied van relaties. Er blijkt geen geslachtsverschil aanwezig tussen de beoordeelde kwaliteit van leven. Uit het onderzoek blijkt wel dat vrouwen meer dagelijkse emotionele steun en sociale omgang hebben dan mannen.

In totaal verklaren de zes controlevariabelen (geslacht, leeftijd, opleiding, comorbiditeit, medicijngebruik en de mate van ernst) en de vier domeinen (het fysieke domein, het sociale domein, het economische domein en het psychische domein), 61% van de kwaliteit van leven. De 'kwaliteit van de partnerrelatie' en de 'kwaliteit van relaties in het algemeen' voorspellen de kwaliteit van leven het best (21%), gevolgd door de aanwezigheid van comorbiditeit met 17%.